

Toppilan Omakotiyhdistyksen 91-vuotias Martti Karjala Koskelankylän kansakoulussa vv. 1914-1918, 82 vuotta sitten, ja yhdistyksen hallituksen jäsenenä.

Martti Karjala on kirjoittanut osan jutusta itse, osa on tulosta Raija Hänninen-Hillin haastattelemalta 91-vuotiaalta.

Koskelankylän kansakoulussa vv. 1914-1918

Olen syntynyt v. 1905 kotonani Koskelankylässä äitini ostamassa talossa. Pääsin Koskelan 4-luokkaiseen kansakouluun syksyllä 1914 9-vuotiaana. Sinä syksynä oli puhjennut ensimmäinen maailmansota. Tämän johdosta kyläläiset kärräsivät kottikärryillä ym. vempelleillä jauhosäkkejä, sokeritoppia yms. elintarvikkeita varastoon silloinkin, kun menimme kouluun. Myös isämme kärräsi näitä kotiin, ja ne kannettiin ylös vintille.

Kylän väestö oli siihen aikaan saha- ja kenkätehtaan työläisiä. Elintaso oli huono, oli sanomatonta puutetta. Ulospäin ei mellakoita syntynyt. Elämä kulki vaisuna, hiljaisena ja masentuneena. Oi, niitä aikoja!

Siihen aikaan oli tapana kulkea koulussa paljain jaloin aina pakkasiin saakka. Kun kenkiä sitten käytettiin, ne pidettiin jalassa luokassakin. Kouluruokaa ei ollut, jokainen söi omia voileipiään välitunneilla, milloin nälkä tuli. Maitopulloa ei Martti Karjalan mukaan ollut matkassa. Kirjat kannettiin kainalossa, ei ollut reppuja tai laukkuja. Tyttöillä oli esiliinat, mutta ei pakollisena. Liikuntatunnit pidettiin eteisessä; niiden jälkeen ei ollut mitään mahdollisuutta peseytyä. Retkiä ei tehty paljon. Kerran oli oltu hiihtoretkellä Pateniemen koululle ja siellä oli saatu puuroa ja maitoa. Sukset olivat kotona tehtyjä; luistimet samoin; kaikilla ei niitä ollutkaan.

Kouluhenki oli hyvä kansalaissotaan v. 1918 asti. Kansalaissodan sytyttyä muodostui ryssän kanssa veljeilleiden kanssa punakaarteja ja heitä vastustaneiden kanssa valkokaarteja. Kun nämä kävivät keskenään kovia aseellisia taisteluja ja haavoittuneita tuli valtavasti molemmin puolin, aiheutti tämä kansakoululaistenkin parissa antipatiaa molemmin puolin, mistä muistot eivät ole kehuttavia. Koulukiusaaminen oli eniten suukopua herras- eli lahtarien lapsien ja työläis-punakaartilaisten, punikkien lapsien välillä.

Koulu lämmitettiin, eikä oppilaiden tarvinnut siihen osallistua. Marjoja ei myöskään kouluun kerätty, kun ei siellä ruokaa laitettu. Mitään muutakaan koulun huoltotyötä ei vaadittu oppilailta. Kirjat ja vihot, kynät ja kumit saatiin koulusta maksutta. Askarteluvälineitä ei ollut. Puukäsitöihin saatiin ainekset koulusta. Martti Karjala muistaa tehneensä jauhokauhan äidilleen; tarkkaan mitattiin kauhan syvyys, jotta siinä jauhot pysyisivät ja koko komeus kiillotettiin lopuksi. Joku kätevä sai tehdä vaikkapa tuolinkin.

Koskelan koulussa olivat silloin opettajina Anna Vahtola ja Selim Hirstiö. Ensimmäistä ja toista luokkaa opetettiin samassa luokassa, samoin kolmatta neljännen kanssa. Opettajat vuorottelivat jaksojaan ja tämän jaksosysteemin myötä jouduin käymään koko kouluajan Anna Vahtolan oppilaana. Hän oli tarkka ja hyvä opettaja, mutta hänen kovasta kuristaan ei tykätty. Se vähäinen negatiivisuus häntä kohtaan unohtui kuitenkin ajan kuluessa ja muistelen häntäkin nyt hyvällä mielellä. Selim Hirstiö oli myös joka luokan käsityön- ja voimistelunopettaja sekä urheilun valvoja. Hänestä pidettiin paljon.

Elintason noustua vuosien saatossa kansalaisten yhteissuhteet parantuivat ja talvisodassa kaikki taistelivat rinnan Suomen itsenäisyyden puolesta.

Toivon sydämestäni, että hyvä yhteishenki säilyisi perinteenä myös nykyisessä koulussa. Sukupolvet eläkööt yhdessä valmiina rakkaan isänmaamme puolesta. Eläköön isänmaamme!

Toppilan Omakotiyhdistyksen tärkeimpinä asioina oli Martti Karjalan hallituksessa oloaikaan viemäriverkoston saaminen alueelle. Hän oli sihteerirahastonhoitajana vuodesta 1954 vuoteen 1960. Omakotiyhdistyksen kokouksien tuloksista olivat lehtimiehet siihen aikaan hyvinkin kiinnostuneita; Kaleva ja Kansan Tahto suorastaan tiedustelivat näitä uutisia; uutisylitarjontaa ei silloin vielä ollut. Moni hyvä kansalaisaloite sai Omakotiyhdistyksessä alkunsa. Oppikoulun saaminen alueellemme oli myös Toppilan Omakotiyhdistyksen pitkäaikaisen sitkeän työn tulosta.